

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

ČETVRTI ODJEL

KONAČNA ODLUKA

O DOPUŠTENOSTI

Zahtjeva br. 50965/99
Ilija LABUŠ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava, zasjedajući 18. listopada 2001. godine u vijeću u sastavu

- g. G. RESS, *predsjednik*
- g. A. PASTOR RIDRUEJO,
- g. I. CABRAL BARRETO,
- gđa N. VAJIĆ,
- g. J. HEDIGAN,
- g. M. PELLONPÄÄ,
- gđa S. BOTOCHAROVA, *suci*
- i. g. V. BERGER, *tajnik Odjela*

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen 22. travnja 1999. godine i registriran 11. svibnja 1999. godine,
uzimajući u obzir djelomičnu odluku od 4. svibnja 2000.,
uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena država i odgovor na očitovanje koje je dostavio podnositelj zahtjeva,
nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva, Ilija Labuš, hrvatski je državljanin, rođen 1920. godine i živi u Zagrebu. Zastupa ga g. Željko Rajačić, odvjetnik iz Zagreba. Tuženu državu zastupa njena zastupnica, gđa Lidija Lukina-Karajković.

A. Okolnosti predmeta

Činjenično stanje predmeta, kako su ga navele stranke, može se sažeti kako slijedi.

Podnositelj zahtjeva bio je na službi u Jugoslavenskoj narodnoj armiji (JNA) te je 1970. godine umirovljen. Vojna mu je mirovina utvrđena prema činu i godinama službe, a isplaćivao ju je jugoslavenski Savezni mirovinski fond. Isplate su obustavljene u prosincu 1991. godine, nakon raspada Savezne Republike Jugoslavije.

No, 12. prosinca 1992. godine Fond socijalne sigurnosti Zagreb (*Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske, Područna služba u Zagrebu*), utvrdio je mirovinu podnositelja zahtjeva od 1. listopada 1992. godine u iznosu od 63,22% od iznosa koji je primao do prosinca 1991. godine.

Nakon što je žalba podnositelja zahtjeva odbijena¹, on je pokrenuo spor pred Upravnim sudom (*Upravni sud Republike Hrvatske*). Podnositelj zahtjeva je tvrdio da su odluke o smanjenju njegove mirovine nezakonite, diskriminirajuće i da umanjuju njegova vlasnička prava.

Upravni sud je odbio² tužbu podnositelja zahtjeva 26. svibnja 1993. godine. Utvrdio je da su niža tijela ispravno primijenila odredbe zakona koji su uređivali mirovinska prava oficira bivše JNA. Ona su svoju odluku temeljila na Zakonu od 31. prosinca 1991. godine koji je propisivao da će mirovine oficira bivše JNA biti utvrđene u iznosu od 63,22% od iznosa koji su primili u prosincu 1991. Nadalje, hrvatske vlasti nisu umanjile vlasnička prava podnositelja zahtjeva jer je jugoslavenski Savezni fond prestao plaćati mirovinu podnositelja zahtjeva. Hrvatske su vlasti prihvatile plaćanje njegove mirovine prema mjerodavnim odredbama zakona koji uređuju to pitanje. Podnositelj zahtjeva je propustio podnijeti ustavnu tužbu protiv odluke Upravnog suda.

Umjesto toga, 8. veljače 1993. godine podnositelj zahtjeva osporio je ustavnost zakona donesenih 1991. i 1992. godine koji su uređivali mirovinska prava oficira bivše JNA.

4. veljače 1998. godine Ustavni je sud obustavio taj postupak jer je 18. listopada 1993. godine Hrvatski sabor donio novi zakon o toj stvari – Zakon o mirovinama oficira bivše JNA (*Zakon o ostvarivanju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja pripadnika bivše JNA – Narodne novine br. 96/1993*).

9. ožujka 1998. godine podnositelj zahtjeva podnio je još jednu ustavnu tužbu kojom je osporio ustavnost navedenog Zakona iz 1993. godine. Prigovorio je da je Zakon iz 1993. godine povrijedio njegova vlasnička prava jer je propisao smanjenje njegove vojne mirovine te da je diskriminirao protiv njega budući da mirovine drugih kategorija građana nisu bile smanjene.

¹ eng: "dismissed", op.prev.

² eng: "dismissed", op.prev.

20. siječnja 1999. godine Ustavni sud Republike Hrvatske obustavio je postupak povodom tužbe podnositelja zahtjeva budući da je 1. siječnja 1999. godine ponovno donesen novi zakon koji uređuje mirovinska prava svih hrvatskih građana.

B. Mjerodavno domaće pravo

Mjerodavne odredbe Ustavnog zakona o Ustavnom sudu iz 1991. («Narodne novine» 13/1991) godine glase kako slijedi:

Članak 15.

“Svatko ima pravo predložiti pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti zakona.....”

Članak 23., stavak 2.³

“Svatko čija su prava povrijeđena odlukom koja se temelji na propisu koji je proglašen neustavnim ili nezakonitim može tražiti izmjenu odluke od tijela koje ju je donijelo...”

Članak 27.⁴

“Ustavni sud će obustaviti postupak za ocjenu ustavnosti propisa koji su ukinuti ili usklađeni s Ustavom i zakonom dok je taj postupak u tijeku pred Ustavnim sudom.”

Članak 28., stavak 1.⁵

“Svatko tko smatra da mu je povrijeđeno neko ustavno pravo odlukom sudbenog ili upravnog tijela ili nekog drugog tijela koje ima javne ovlasti, može podnijeti ustavnu tužbu Ustavnom sudu.”

Članak 30.⁶

“Odlukom kojom usvaja ustavnu tužbu Ustavni će sud ukinuti pobijanu odluku i vratiti predmet na ponovni postupak.”

³ Prijevod s engleskog. Izvorno, članak 23., stavak 2. glasi: “Svatko kome je povrijeđeno pravo pravomoćnim pojedinačnim aktom donijetim na osnovi ukinutog zakona ili drugog ukinutog ili poništenog propisa ima pravo tražiti od nadležnog tijela izmjenu tog pojedinačnog akta ...”, op.prev.

⁴ Prijevod s engleskog. Izvorno, članak 27. glasi: “Ako tijekom postupka osporeni akti prestanu važiti ili budu usklađeni s Ustavom i zakonom, Ustavni sud će obustaviti postupak.”, op. prev.

⁵ Prijevod s engleskog. Izvorno, članak 28. stavak 1. glasi: “Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je odlukom sudbene, upravne vlasti, ili drugih tijela koje imaju javne ovlasti povrijeđeno jedno od Ustavom utvrđenih sloboda i prava čovjeka i građanina.”, op.prev.

⁶ Prijevod s engleskog. Izvorno, članak 30. glasi: “Odlukom kojom se usvaja tužba ukida se osporeni akt kojim je povrijeđeno ustavno pravo i vraća nadležnom organu na ponovni postupak.”, op.prev.

PRIGOVOR

Podnositelj zahtjeva prigovara činjenici što je Ustavni sud propustio odlučiti o njegovoj ustavnoj tužbi, već je samo obustavio postupak zbog donošenja novog zakona.

PRAVO

Podnositelj zahtjeva prigovara da Ustavni sud nije odlučio o njegovom prijedlogu za ocjenu ustavnosti Zakona o mirovinama oficira bivše JNA od 18. listopada 1993. godine. Sud će ispitati ovaj prigovor na temelju članka 6. Konvencije, čiji mjerodavni dio glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud....ispita njegov slučaj.“

Vlada navodi da je ovaj zahtjev nesukladan *ratione personae* s odredbama Konvencije, jer se predmet tiče apstraktne ocjene ustavnosti zakona koji su poslužili kao osnova za smanjenje vojne mirovine podnositelja zahtjeva. Takav postupak ne uključuje utvrđivanje građanskih prava podnositelja zahtjeva, već se isključivo bavi pitanjem je li sporni zakon u skladu s Ustavom. Jesu li odlukama nižih tijela povrijeđena osobna građanska prava podnositelja zahtjeva Ustavni sud može ispitati u postupku pokrenutom povodom ustavne tužbe pojedinca. Međutim podnositelj zahtjeva nije podnio pojedinačnu ustavnu tužbu kojom bi pobijao odluke upravnih tijela i Upravnog suda koje su mu smanjile vojnu mirovinu.

Vlada nadalje navodi da zbog istih razloga podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva.

Podnositelj zahtjeva tvrdi da ga je odluka Ustavnog suda kojom se obustavlja postupak povodom njegove ustavne tužbe, u kojem je tvrdio da mu je povrijeđeno njegovo pravo na vlasništvo i da je bio diskriminiran, lišila pristupa sudu, jer domaće vlasti nisu odgovorile na njegove zahtjeve.

Sud smatra da nije potrebno ispitati sukladnost zahtjeva *rationae personae* ili pitanje iscrpljenja domaćih sredstava, jer je zahtjev u svakom slučaju nedopušten iz sljedećih razloga.

Sud podsjeća da je morao proučiti pitanje primjenjivosti članka 6, stavka 1. Konvencije na postupak pred Ustavnim sudom u jednom broju slučajeva. Prema dobro utvrđenoj sudskoj praksi vezanoj uz ovo pitanje (vidi presudu *Deumeland v. Germany* od 29. svibnja 1986., Serija A, br. 100, str. 26, st. 77; presudu *Bock v. Germany* od 29. ožujka 1989., Serija A, br. 150, str. 18, st. 37; presudu *Ruiz-Mateos v. Spain* od 23. lipnja 1993., Serija A, br. 262, str. 19, st. 35 i presudu *Süßmann v. Germany* od 16. rujna 1996, *Reports* 1996-IV, str. 1171, st. 39) mjerodavni test za utvrđivanje može li se postupak pred Ustavnim sudom uzeti u obzir pri ocjeni razumnosti duljine postupka, je pitanje može li rezultat postupka pred Ustavnim sudom utjecati na ishod spora pred redovnim sudovima.

U predmetu Ruiz-Mateos, Sud je također utvrdio da se članak 6., st. 1. primjenjuje na postupke pred Ustavnim sudom iz motrišta poštenog suđenja (vidi naprijed navedenu presudu, str. 23-24, st. 55-60). Sud je držao da je, iako nije bio pozvan donijeti apstraktnu odluku o primjeni članka 6., st. 1. na Ustavne sudove općenito, ipak morao utvrditi je li u predmetu u kojem je odlučivao došlo do negativnog utjecaja na prava podnositelja zahtjeva zajamčena tom odredbom (ibid., st. 57.). Sud je nadalje uočio da su pokretanjem pitanja o ustavnosti podnositelji zahtjeva koristili jedino – i neizravno – njima dostupno sredstvo prigovora protiv ometanja svog prava na vlasništvo (ibid., st. 59.). Iz toga slijedi da postupci pred Ustavnim sudom u načelu nisu izvan domašaja članka 6., st. 1.

U predmetu Süßmann, Sud je utvrdio da se članak 6. primjenjuje čak i kad postupak pred Saveznim ustavnim sudom nije ‘nastavak’ postupka pred redovnim sudovima. U tom se predmetu podnositelj zahtjeva žalio izravno Saveznom ustavnom sudu bez prethodnog pokretanja postupka pred redovnim građanskim sudovima (vidi naprijed spomenutu presudu, str. 1164, st. 16-17.). Sud je temeljio svoj zaključak na utvrđenju da je spor u vezi iznosa prava na mirovinu podnositelja zahtjeva novčane prirode, da se neosporno tiče građanskog prava u smislu članka 6. (ibid., str. 1171, st. 41.) i da je jedini put kojim gosp. Süßmann može nastaviti daljnje rješavanje tog spora podnošenje žalbe Saveznom ustavnom sudu u kojoj je naveo povredu svog ustavnog prava na vlasništvo (ibid., str. 1171, 1172, st. 42).

U predmetu Pauger v. Austria Sud je utvrdio da se članak 6., st. 1. primjenjuje na postupak pred Ustavnim sudom, jer je jedino sredstvo kojim je gosp. Pauger mogao pobijati odluke upravnih vlasti bilo podnošenje zahtjeva Ustavnom sudu, jer jedino on može odlučiti o ustavnosti spornih zakonskih odredbi. Da je on utvrdio da su te odredbe neustavne, bile bi proglašene ništavnim, a mirovinska bi prava podnositelja zahtjeva bila ponovo utvrđena (vidi presudu Pauger v. Austria od 28. svibnja 1997., *Reports* 1997-III, str. 894, st. 47.).

Međutim u ovom se predmetu postupak pred Ustavnim sudom razlikuje od naprijed navedenih predmeta u nekim značajnim vidovima. U ovom je predmetu mirovina podnositelja zahtjeva smanjena 12. prosinca 1992. godine od strane Republičkog fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika, Područna služba u Zagrebu. Nakon što se neuspješno žalio protiv te odluke, podnositelj zahtjeva pokrenuo je postupak pred Upravnim sudom. 26. svibnja 1993. godine Upravni je sud utvrdio da su niža tijela pravilno primijenila odredbe zakona koji uređuju mirovinska prava oficira bivše JNA. Sud je temeljio svoju odluku na Zakonu od 31. prosinca 1991. godine koji je odredio da će mirovine pripadnika bivše JNA biti utvrđene u iznosu od 63,22% od iznosa koji su primili u prosincu 1991. Nadalje vlasnička prava podnositelja zahtjeva nisu bila povrijeđena od strane hrvatskih vlasti, jer je jugoslavenski Savezni fond prestao plaćati mirovinu podnositelja zahtjeva. Hrvatske vlasti su prihvatile plaćanje njegove mirovine prema mjerodavnim odredbama zakona koji uređuju to pitanje.

Stoga su argumenti pred tim sudom bili usredotočeni na pravna pitanja, prvenstveno je li odluka da se smanji mirovina podnositelja zahtjeva bila pravno utemeljena i je li ona povrijedila njegovo pravo na vlasništvo.

Podnositelj zahtjeva je nakon toga imao još jednu mogućnost ispitivanja odluka o smanjenju njegove vojne mirovine – pomoću ustavne tužbe koja bi izravno napala ustavnost tih odluka. U tom postupku Ustavni bi sud bio imao mogućnost odlučiti o sporu o iznosu mirovine na koji je podnositelj zahtjeva imao pravo, a koje pravo je novčane prirode te bi se prema tome na taj postupak primijenio članak 6.

Podnositelj zahtjeva je međutim propustio iskoristiti to sredstvo. Umjesto toga dva puta je podnio zahtjev za ispitivanjem ustavnosti zakona koji su uređivali mirovine oficira bivše JNA, uključujući i zahtjev povodom kojeg je postupak pred sudom još uvijek u tijeku, tj. postupak povodom zahtjeva za ocjenu zakonitosti od 9. ožujka 1998 kojeg je podnio podnositelj zahtjeva osporavajući ustavnost Zakona o mirovinama oficira bivše JNA do 18. listopada 1993. godine.

Međutim, u tom postupku Ustavni sud nije mogao ispitati odluke nižih tijela koje su smanjile vojnu mirovinu podnositelja zahtjeva, već je od njega samo traženo da odluči na apstraktan način o ustavnosti tih pobijanih zakona.

Stoga taj postupak nije bio odlučan za utvrđivanje građanskih prava podnositelja zahtjeva te se prema tome na njega ne primjenjuje članak 6. Konvencije.

Iz toga slijedi da je zahtjev kako je podnesen Sudu nesukladan *ratione materiae* s odredbama Konvencije u smislu članka 35., stavka 3., te se mora odbaciti u skladu sa člankom 35., stavkom 4.

Iz tih razloga, sud jednoglasno

proglašava preostali dio zahtjeva nedopuštenim.

Vincent BERGER
tajnik

Georg RESS
predsjednik